

Ochrona wilka i rysia - projekt "Dziki, piękne, ginące"

Ochrona wilka i rysia - projekt „Dziki, piękne, ginące”

Skuteczna ochrona dużych drapieżników - wilka i rysia, stanowi jeden z najpoważniejszych problemów dla ochrony przyrody, wymagający specjalnego potraktowania i zastosowania metod odmiennych od powszechnie uznanych. Sama ochrona prawna w drodze rozporządzenia jest koniecznym ale dalece niewystarczającym rozwiązaniem.

Obecnie stosowany model ochrony sprowadza się w praktyce jedynie do zaprzestania planowych odstrzałów, eliminując tym samym bardzo poważny, ale nie jedyny czynnik powodujący regresję populacji drapieżników. Identyfikacji i określenia rozmiaru oddziaływania wymagają wszystkie istotne czynniki antropopresji negatywnie oddziałujące na kondycję ssaków drapieżnych. Najważniejsze z nich to:

- kłusownictwo: celowe zabijanie, trucie, chwywanie w sidła, potrzaski oraz przypadkowe: śmierć drapieżników w pułapkach zastawianych dla zwierzyny płowej;
- wybieranie szczeniaków z gniazd (wilka) w celach handlowych;
- ograniczanie powierzchni dużych kompleksów leśnych i wzrost penetracji ludzkiej: degradacja korzystnych dla wilka i rysia siedlisk;
- przerywanie ciągłości szlaków migracji: ograniczenie dyspersji biomasy i tym samym możliwości kolonizacji nowych obszarów oraz wymiany materiału genetycznego.

Dwa pierwsze czynniki stanowią niezwykle szkodliwe zjawisko o nierozpoznanej skali. Kłusownictwo wywiera nie mniej groźny wpływ na populacje drapieżników (zwłaszcza wilka) niż planowe odstrzały - nieselektywne zabijanie burzy naturalnie ukształtowane hierarchie grup rodzinnych, wpływając tym samym na wszystkie procesy życiowe. Wybieranie młodych z gniazd może spowodować znaczne osłabienie populacji, zwłaszcza że proceder ten ma również miejsce w obszarach o słabych i mało licznych populacjach. Oba czynniki są trudne do oszacowania jeśli chodzi o ich nasilenie i lokalizację. Licznie pojawiające się nieoficjalne doniesienia (przy stosunkowo nielicznych faktach urzędowego stwierdzenia zaistnienia przestępstwa) pozwalają sądzić, że są to zjawiska w pewnych regionach kraju powszechne.

Ochrona drapieżników wymaga społecznej akceptacji prowadzonych działań jako elementarnego warunku powodzenia przedsięwzięć ochronnych. Poważnym ograniczeniem jest obecnie negatywny stosunek społeczeństwa do samych drapieżników, do podejmowanych działań dla ich ochrony oraz ostry konflikt wilk-hodowca, będący skutkiem ciągle jeszcze nie uregulowanych problemów powstawania szkód w hodowlach i wypłaty rekompensat.

Ochrona wilka i rysia wymaga opracowania spójnego, wieloletniego, odrębnego dla obu gatunków programu ochronnego uwzględniającego lokalne uwarunkowania. Podstawowe założenia programu to:

- całkowita ochrona gatunkowa na drodze prawnej

- ograniczenie procederu kłusownictwa przez wzmożenie egzekwowania istniejącego prawa oraz pobudzenie szerszej - społecznej aktywności
- zapobieganie powstawaniu konfliktów z hodowcami i łagodzenie istniejących przez wdrożenie sprawnego systemu szacowania szkód i wypłat odszkodowań; propagowanie powszechnego stosowania sprawdzonych metod zapobiegania szkodom; stosowanie nieletalnych metod usuwania osobników wyspecjalizowanych w zabijaniu zwierząt hodowlanych
- ochrona szlaków migracji przez zachowanie ich ciągłości i strukturalnej spójności
- powszechna edukacja społeczeństwa dotycząca roli, znaczenia i potrzeby ochrony drapieżników oraz kształtowania pozytywnego wizerunku wilka w świadomości.

Programy ochronne powinny łączyć bierne (konserwatorskie) i czynne (reintrodukcja) metody ochrony oraz przedstawiać modele rozwoju populacji w czasie, uwzględniając zmiany liczebności i zasięgu występowania.

Kampania edukacyjna „Piękne, dzikie, ginące” jest prowadzona przez Towarzystwo Ekologiczne „Ziemia Przede Wszystkim” od kwietnia 1998 roku. Ma ona za zadanie stworzenie korzystnych warunków do realizacji działań ochrony gatunkowej wilka i rysia przez zmianę społecznego stosunku oraz pobudzanie społecznej aktywności.

Główne cele kampanii:

- wzrost poziomu wiedzy społeczeństwa z zakresu biologii; ekologii ssaków drapieżnych oraz negatywnego oddziaływania kłusownictwa;
- zmiana negatywnego wizerunku drapieżników (zwłaszcza wilka) w świadomości;
- inicjowanie społecznej akceptacji prowadzonych działań ochronnych;
- inicjowanie społecznego udziału w realizacji czynnych i biernych metod ochrony gatunkowej;
- zachęcanie społeczeństwa do czynnego udziału w zwalczaniu kłusownictwa.

Założone cele realizowane będą przez różnorodne publikacje o charakterze informacyjnym i dydaktycznym. Wśród nich znajdują się m.in. wystawa fotograficzna, program edukacyjny dla dzieci szkolnych, broszury, ulotki, plakaty, publikacje prasowe etc. Prowadzone będą ogólnopolskie, związane z drapieżnikami, konkursy plastyczne i literackie dla dzieci. W ramach kampanii tworzona jest sieć osób zainteresowanych działaniami na rzecz ochrony drapieżników. Wszyscy zainteresowani aktywnym wspieraniem prowadzonych działań mogą uczestniczyć w sieci.

Rafał Kurek

Kontakt: Towarzystwo Ekologiczne „Ziemia Przede Wszystkim”, Rafał Kurek, skr. 63, 60-966 Poznań, tel/fax: 061-8675885, e-mail: rafal@zpw.most.org.pl